

«Γλωσσικές παραχαράξεις: Η «Μακεδονική» των Σκοπίων»

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Γεώργιος Μπαμπινιώτης, Καθηγητής Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Η γλωσσική πλευρά τού Σκοπιανού

Είναι αληθινά άξιο περιεργείας (και μελέτης) πώς μια τόσο μικρή χώρα, τα Σκόπια, μπορεί να έχει τόσο μεγάλες φιλοδοξίες (και απαιτήσεις) αλλά και τόσο μικρή επαφή με την πραγματικότητα. Επειδή μάλιστα τις τελευταίες εβδομάδες στην (έξωθεν υπαγορευόμενη) πολιτική των Σκοπίων «παίζει» και το θέμα τής γλώσσας, τής (ψευδώνυμης) «μακεδονικής» γλώσσας των Σκοπίων και τής (επινοηθείσης) «μειονότητας» που μιλάει δήθεν επίσης τη «Μακεδονική» των Σκοπίων, αξίζει να πούμε τα πράγματα με το «επιστημονικό» όνομά τους, όπως το έχουμε κάνει ήδη από το 1992 με τον συλλογικό τόμο που εκδώσαμε με τίτλο «Η γλώσσα τής

Μακεδονίας: Η αρχαία Μακεδονική και η ψευδώνυμη γλώσσα των Σκοπίων»[1] (Ας σημειωθεί ότι η Ελληνική Πολιτεία δεν έστερξε ποτέ –μολονότι ζητήθηκε– να προβεί σε μια έκδοση τού βιβλίου στην αγγλική γλώσσα, ώστε να γίνουν ευρύτερα γνωστές οι ελληνικές επιστημονικές θέσεις επί τού θέματος).

Όσο ενδιαφέρει το θέμα μας και για να καταλάβει ο αναγνώστης τι πράγματι συμβαίνει, εξηγούμε ότι έχουμε τρεις γλώσσες που είτε διαφέρουν τελείως μεταξύ τους (η Ελληνική τής Μακεδονίας από τη σερβοβουλγαρική γλώσσα των Σκοπίων καθώς και από τη βουλγαρικής προελεύσεως διάλεκτο που είναι γνωστή ως Σλαβομακεδόνικα) είτε διαφέρουν μερικώς (η Σερβοβουλγαρική των Σκοπίων από το βουλγαρικό ιδίωμα που μιλήθηκε –σε περιορισμένη έκταση– σε συνοριακές περιοχές τής Ελλάδος από Έλληνες ομιλητές, οι οποίοι μαζί με την Ελληνική γνώριζαν –οι μεγαλύτερες ηλικίες– και τα λεγόμενα ως «Σλαβομακεδόνικα»).

Η Ελληνική τής Μακεδονίας

Είναι η κατεξοχήν Μακεδονική, δηλ. η Ελληνική που μιλούσαν οι Έλληνες τής Μακεδονίας από την αρχαιότητα και –στην εξέλιξή της– μέχρι σήμερα. Πρόκειται για τη γλώσσα τού Φιλίππου, τού Μεγάλου Αλεξάνδρου και των άλλων Ελλήνων τής αρχαίας Μακεδονίας, για μια αρχαία δηλ. ελληνική διάλεκτο δωρικού περισσότερο χαρακτήρα[2], που χρησιμοποιήθηκε κυρίως στον προφορικό λόγο, αφού στον γραπτό λόγο και στον επίσημο προφορικό λόγο υιοθετήθηκε νωρίς, για πολιτικούς λόγους, η αττική διάλεκτος στην οποία σώζονται χιλιάδες επιγραφών από τη Μακεδονία.

Η Σερβοβουλγαρική των Σκοπίων

Είναι η πρόσφατη –μέσα τού 20ού αιώνα– γλώσσα τού κράτους των Σκοπίων (το οποίο ιδρύθηκε, ως γνωστόν, επί Τίτο το 1944). Πρόκειται για μια βουλγαρική γλώσσα (ο αρχικός πληθυσμός τής περιοχής ήταν βουλγαρικός και πάντοτε οι Βούλγαροι διεκδικούσαν αυτή την περιοχή που θεωρούσαν δική τους –άλλωστε οι κάτοικοι τής περιοχής ονομάζονταν Bugarî[3] «Βούλγαροι»!). Η γλώσσα αυτή, με τεχνητό καθαρώς τρόπο, από ομάδα γλωσσολόγων που συγκροτήθηκε επί τούτω «εκσερβίστηκε» (!), εισήχθησαν δηλ. σ' αυτήν λεξιλόγιο και γραμματικά στοιχεία από τις γύρω περιοχές που μιλούσαν Σερβικά, ώστε να μειωθεί ο βουλγαρικός γλωσσικός χαρακτήρας της και να αποκτήσει σερβική γλωσσική μορφή, που ήταν απαίτηση τής Ενωμένης Σερβίας τού Τίτο, τής Γιουγκοσλαβικής δηλαδή Δημοκρατίας. Άρα, η γλώσσα των Σκοπίων είναι μια σερβοβουλγαρική γλώσσα[4], μια τεχνητά εκσερβισμένη Βουλγαρική, που επιβλήθηκε ως επίσημη γλώσσα για προφανείς λόγους και που οι Βούλγαροι την ονόμασαν «κολισεφσκική» γλώσσα (ως επινόηση και εκτέλεση τού Σκοπιανού πολιτικού Κολισέφσκι !). Από μόνοι τους οι

Σκοπιανοί έδωσαν σ' αυτή τη γλώσσα, τη Σερβοβουλγαρική, την παραπλανητική και ψευδώνυμη ονομασία «Μακεδονική» (!), ώστε να αποφύγουν τις βουλγαρικές διεκδικήσεις και να αποκρύψουν μαζί τη βουλγαρική προέλευση τής γλώσσας τους. Περαιτέρω, για να ιδιοποιηθούν με τον τρόπο αυτόν μιαν ονομασία (Μακεδονική) που τους προσέδιδε κύρος και ιστορικό βάθος (μέσω τής πλαστής ταύτισής τους με το ένδοξο και παγκοσμίως γνωστό όνομα τής Μακεδονίας τού Μ. Αλεξάνδρου) και, τέλος, –επειδή το θράσος τους δεν έχει όρια...(ας θυμηθούμε το αεροδρόμιο «Μ. Αλέξανδρος» των Σκοπίων (!) και τους Σκοπιανούς στρατιώτες με αρχαιοελληνική ενδυμασία και σάριζα (!) που υποδέχτηκαν στα Σκόπια τον αρχηγό τής φυλής των Χούνζα στο Πακιστάν ως απογόνους τού Μ. Αλεξάνδρου (!)– για να προβούν σε πιθανές διεκδικήσεις οψέποτε θα δινόταν ευκαιρία αλλαγής των συνόρων στα Βαλκάνια. Με την ανοχή και την αβελτηρία τής επίσημης Ελληνικής Πολιτείας (μη ξεχνάμε ότι στις δεκαετίες '70 και '80 εθεωρείτο «εθνικιστικό» να μιλάς για τις παραχαράξεις των Σκοπιανών, στην εποχή δε τού Τίτο, για άλλους λόγους η αναφορά σε τέτοια θέματα εθεωρείτο ταμπού!) η ονομασία «Μακεδονία» για τα Σκόπια και «μακεδονική γλώσσα» για τη Σερβοβουλγαρική των Σκοπίων διαδόθηκαν ευρύτερα και σχεδόν καθιερώθηκαν διεθνώς, δίνοντας έτσι το μοναδικό επιχείρημα που, με κάποια δόση αληθείας, υπερχρησιμοποιούν οι Σκοπιανοί.

Τα λεγόμενα «Σλαβομακεδόνικα»

Είναι μια διάλεκτος ελάχιστων ελληνοβουλγαρικών συνοριακών περιοχών, όπου ένας μικρός αριθμός Ελλήνων παράλληλα με την Ελληνική γνώριζαν (οι παλαιότεροι) και μια βουλγαρικής προελεύσεως διάλεκτο, όπως συμβαίνει ανέκαθεν και παγκοσμίως με μερικές συνοριακές ομάδες τού πληθυσμού πλείστων χωρών. Ας σημειωθεί ότι λόγω τού δίγλωσσου χαρακτήρα των ομιλητών και λόγω τής διαφορετικής βουλγαρικής διαλεκτικής προέλευσής της και, βεβαίως, λόγω τού ότι αυτή η (αποκλειστικά προφορική) διάλεκτος δεν εκσερβίστηκε, όπως η Βουλγαρική των Σκοπίων, τα λεγόμενα «Σλαβομακεδόνικα» δεν ταυτίζονται με τη Σερβοβουλγαρική των Σκοπίων. Τα Σκόπια, βεβαίως, με (αμερικανικής εμπνεύσεως;) Γκρουεφσκική επινόηση άρχισαν πρόσφατα να προκαλούν, ισχυριζόμενα ότι τα λεγόμενα «Σλαβομακεδόνικα» είναι η ίδια δήθεν γλώσσα με την ψευδώνυμη «Μακεδονική» των Σκοπίων και άρα στην Ελλάδα υπάρχει λόγω τής γλώσσας σκοπιανή μειονότητα, που πρέπει να αναγνωρίσει η Ελλάδα!... Πρόκειται για παρανοϊκή σύλληψη, που προσφέρεται για ευφάνταστη θεατρική παράσταση με πιθανό τίτλο «Από τον Κολισέφσκι στον Γκρουέφσκι»!

Οι τρεις γλωσσικές παραχαράξεις

Από τη σύντομη αυτή προσέγγιση ενός πολύ μεγάλου στη σημασία του θέματος με ποικίλες προεκτάσεις (εθνικές, πολιτικές, ιστορικές, πολιτισμικές κ.ά.) φαίνονται, νομίζω, οι γλωσσικές παραχαράξεις που έχουν διαπραχθεί από πολιτικά, κυρίως, πρόσωπα μιας μικρής χώρας που δεν τη χωρίζει, στην πραγματικότητα, τίποτε από την Ελλάδα. Πρώτη γλωσσική παραχάραξη είναι εκείνη τού ονόματος των Σκοπίων, που ανεχτήκαμε –είναι αλήθεια και είναι δική μας ασυγχώρητη ιστορική ευθύνη– να ονομασθεί Μακεδονία ό,τι προηγουμένως αποκαλείτο «περιοχή τού Βαρδάρη» (Vardarska Banovina). Δεύτερη γλωσσική παραχάραξη τής Βουλγαρικής ή Σερβοβουλγαρικής γλώσσας των Σκοπίων ως Μακεδονικής (με προφανείς συνειρμικές συνδέσεις και σκόπιμες συγχύσεις με την Ελληνική τής Μακεδονίας). Τρίτη γλωσσική παραχάραξη –εξίσου απύθμενης θρασύτητας– είναι η προσπάθεια δημιουργίας σλαβομακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα με βάση τη δήθεν ταυτότητα τής γλώσσας μικρής ομάδας Ελλήνων με την ψευδώνυμη Μακεδονική των Σκοπίων και το ψευδεπίγραφο Μακεδονικό κράτος των Σκοπίων.

Η όλη υπόθεση θα ήταν για γέλια, αν είχαμε μόνο δείξει εγκαίρως στη διεθνή Κοινότητα πόσο γελοία είναι. Τώρα έχει γίνει και προκλητική και ίσως έξωθεν πολλαπλώς εκμεταλλεύσιμη καθ' εαυτήν και στις προεκτάσεις της.

Βιβλιογραφία

- 1. Γ. Μπαμπινιώτη (επιστημ. εκδ.): Η γλώσσα τής Μακεδονίας. Η αρχαία Μακεδονική και η ψευδώνυμη γλώσσα των Σκοπίων. (Αθήνα, 1992: Ολκός), 276 σελ. [Περιλαμβάνει μελέτες των: Γ. Μπαμπινιώτη, Γ. Χατζιδάκι, Ν. Π. Ανδριώτη, Μ. Σακελλαρίου, Ι. Καλλέρη, Α. Ι. Θαβώρη, Γ. Ντελόπουλου, Α. Παναγιώτου.]**
- 2. Γ. Μπαμπινιώτη: Η θέση τής Μακεδονικής στις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους. Περιοδικό Γλωσσολογία 7-8 (1989), σ. 53-69.**
- 3. Ο μεγάλος Ιταλός ινδοευρωπαϊστής γλωσσολόγος Vittore Pisani (Il Macedonico, περιοδικό Paideia 12, 1957, σ.250) γράφει «πράγματι ο όρος μακεδονική γλώσσα [εννοεί τη γλώσσα των Σκοπίων] είναι προϊόν πολιτικής ουσιαστικά προέλευσης.» Ο δε ειδικός σλαβιστής γλωσσολόγος, ο Γάλλος André Vaillant (Le problème du Slave Macédonien, περιοδικό Bulletin de la Société de Linguistique de Paris 39, 1938, σ. 205), είναι αυτός που τονίζει ότι «το όνομα Bugarī είναι στην πραγματικότητα η εθνική ονομασία των Σλάβων τής Μακεδονίας, πράγμα που δείχνει πως (οι Σλάβοι τής περιοχής αυτής) υιοθέτησαν το όνομα Βούλγαροι που τους έδωσαν οι Σέρβοι».**
- 4. Ο Γερμανός γλωσσολόγος Heinz Wendt, (Sprachen 1961, σ. 285, λ. Slawische Sprachen), μιλώντας για τις σλαβικές γλώσσες, λέει: «Αν**

κατατάξει κανείς τις σλαβικές γλώσσες με βάση τη σημερινή τους δομή, πρέπει να θεωρήσει τη Βουλγαρική και τη Μακεδονική, [εννοεί τη γλώσσα των Σκοπίων] λόγω των εξεχουσών δομικών ιδιαιτεροτήτων τους, ως αυτοτελή ομάδα και να την αντιπαραθέσει προς όλες τις άλλες σλαβικές γλώσσες».

Πηγή: www.popsm.gr